

III.

(Pripremni akti)

EUROPSKI GOSPODARSKI I SOCIJALNI ODBOR

503. PLENARNO ZASJEDANJE EGSO-A ODRŽANO 10. I 11. PROSINCA 2014.

Mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora o „Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Istraživanje i inovacije kao izvori obnovljenog rasta”

(COM(2014) 339 završna verzija – SWD(2014) 181 završna verzija)

(2015/C 230/09)

Izjavitelj: Gerd WOLF

Dana 10. lipnja 2014., sukladno članku 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Europska komisija odlučila je savjetovati se s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o:

Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Istraživanje i inovacije kao izvori obnovljenog rasta

COM(2014) 339 završna verzija i SWD(2014) 181 završna verzija

Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju, zadužena za pripremu rada Odbora o toj temi, Mišljenje je usvojila dana 19. studenoga 2014.

Europski gospodarski i socijalni odbor Mišljenje je usvojio jednoglasno na svojem 503. plenarnom zasjedanju održanom 10. i 11. prosinca 2014. (sjednica od 11. prosinca).

1. Sažetak i preporuke

1.1. Odbor snažno podržava cilj koji je postavila Komisija, kao i uz to predložene mjere. Njihova provedba u nadležnosti je i području djelovanja, prije svega, država članica.

1.2. S obzirom na nedovoljan učinak poluge Komisije na s time povezanu politiku država članica, Odbor poziva na dobru volju, konstruktivan stav i snagu odlučivanja svih uključenih činitelja da daju prednost ovom hitnom, ali teškom zadatku i da ga ustrajno i bez dodatnih birokratskih mehanizama uspješno obave do kraja.

1.3. Odbor je mišljenja da pri tome prioritet treba dati sljedećim zadacima:

— izgradnji i jačanju vrhunskih kapaciteta za istraživanje i razvoj, kao i centara za inovacije, oslanjajući se pritom na dosadašnje najuspješnije primjere; prilagođavanju sveučilišnog obrazovanja, kapaciteta i povezanosti tome cilju,

- dostatnom i postojanom poticanju osnovnog istraživačkog rada kao temelja budućih inovacija,
- stvaranju društvene klime u kojoj se inovacije potiču, prihvaćaju i nagrađuju. Administrativne, gospodarske i društvene prepreke ostvarivanju tog cilja treba identificirati, procijeniti te, prema potrebi, smanjiti ili potpuno ukloniti,
- poticanju i zaštiti MSP-ova, novoosnovanih poduzeća i poduzeća socijalne ekonomije u dovoljnoj mjeri, kao glavnih stupova svake učinkovite politike inovacija,
- dovršenju Europskog istraživačkog prostora i prostora inovacija,
- stvaranju privlačnog i stabilnog europskog tržišta rada za istraživače te konačnom i potpunom uklanjanju njegovih specifičnih socijalnih nedostataka.

1.4. Detaljna pojašnjenja Odbor daje u sljedećem poglavlju.

2. Sadržaj Komunikacije Komisije (znatno skraćena verzija)

2.1. Komunikacija odražava napore za osjetno povećanje potencijala istraživanja i inovacija (R&I) kao prijeko potrebnog pokretača obnovljenog rasta. To bi trebalo biti ostvarivo putem više kvalitete investicija potrebnih za fiskalnu konsolidaciju, koje se pokreću u okviru strategija za rast država članica.

2.2. Usto Komisija predlaže sljedeće:

- i. U skladu s konceptom fiskalne konsolidacije kojom se potiče rast, države članice trebaju za prioritet postaviti rashode za poticanje rasta, prije svega u području istraživanja i inovacija.
- ii. Ta ulaganja trebaju pratiti reforme kako bi se povećala kvaliteta, učinkovitost i učinci javne potrošnje na istraživanje i inovacije.

iii. Pritom bi se države članice trebale usredotočiti na tri glavne osi reforme:

- kvalitetu strateškog razvoja i postupka izrade politika,
- kvalitetu programa i mehanizama za financiranje,
- kvalitetu ustanova koje se bave istraživanjem i inovacijama.

2.3. Pritom će Komisija poduprijeti države članice i osloniti se na iskustvo stečeno u vodećoj inicijativi Unija inovacija i europskom istraživačkom prostoru ⁽¹⁾.

2.4. Također je ključno jačanje inovacijskih ekoloških sustava u najširem smislu i utvrđivanje odgovarajućih okvirnih uvjeta za stimuliranje europskih poduzeća.

2.5. Od pokretanja Unije inovacija uistinu je postignut važan napredak. No, potrebno je uložiti daljnje napore u:

- produbljivanje jedinstvenog tržišta,
- olakšavanje i proširivanje pristupa financiranju,
- jačanje inovacijskog kapaciteta javnog sektora,
- stvaranje čvrstih radnih mjesta u intenzivnim aktivnostima znanja,
- razvoj baze ljudskih resursa koja je opremljena inovacijskim vještinama,
- pokretanje pionirskog istraživanja,

⁽¹⁾ COM(2010) 546 završna verzija.

— bavljenje vanjskom dimenzijom politika istraživanja i inovacija te

— čvršću ugradnju znanosti i inovacija u društvo.

2.6. Komisija poziva Vijeće da se u skladu s ovom Komunikacijom i njezinim prijedlozima pozabavi ovom temom.

3. Opće napomene Odbora

3.1. Istraživanje i inovacije, koje su usko povezane s povijesnim pokretom prosvjetiteljstva ⁽²⁾, u kratkom su razdoblju čovječanstva dovele do najvećeg ikada postignutog rasta u području znanja, zdravlja, tehničkih sposobnosti i blagostanja te su pokretači daljnjeg rasta gospodarstva i socijalnog napretka.

3.2. To su prepoznale i države izvan Europe te se stoga svjetska konkurencija u području znanja i inovacija sve više zaoštava. U isto vrijeme, prije svega u Aziji, izgrađuju se veliki znanstveni i tehnološki centri te se još bržim tempom povećavaju potrošnja na istraživanje i inovacijski kapaciteti.

3.3. Odbor snažno podupire cilj koji je postavila Komisija, kao i uz to predložene mjere: oni su u skladu s preporukama koje je Odbor opetovano davao ⁽³⁾.

3.4. Stoga je još hitnije pitanje kako će predložene mjere biti provedene i koliki će biti iznos za to raspoloživih sredstava. Kao što je Komisija primijetila, problemi u vezi s time i obveza njihovog rješavanja u nadležnosti su država članica.

3.5. Kako bi Komisija mogla financijski i upravljački djelovati na politiku istraživanja i inovacija država članica, na raspolaganju joj prije svega stoje sredstva iz programa **Obzor 2020**. Kao što je Odbor opetovano upozoravao, ta sredstva mogu imati samo slabi učinak poluge.

3.6. Odbor stoga poziva na dobru volju, konstruktivan stav i snagu odlučivanja svih uključenih činitelja da daju prednost ovom hitnom, ali teškom zadatku i da ga ustrajno i bez dodatnih birokratskih mehanizama uspješno obave do kraja.

3.7. Također je nužno svim državama članicama pomoći da ostvare daljnji napredak. Naročito je potrebno u svim državama članicama, a osobito u onima koje su u ovom području manje napredovale, izgraditi i ojačati vrhunske kapacitete za istraživanje i razvoj, kao i centre za inovacije te prilagoditi sveučilišno obrazovanje i kapacitete tome cilju. Europi su potrebna sveučilišta svjetske klase. Stoga je potrebno prije svega poticati sveučilišta i istraživačke centre kao izvorišta inovativnih osoba i ideja.

3.8. To prije svega zahtijeva odgovarajuće strukturne reforme (uključujući međunarodnu ocjenu kvalitete), za koje treba ciljano namijeniti i koristiti **sredstava iz strukturnih i kohezijskih fondova EU-a**; to mora poticati i nadzirati Komisija. Na taj je način moguće stvoriti sinergije i smanjiti inovacijski jaz unutar Europe.

3.9. Gdje već ne postoji uspješan znanstveni i istraživački sustav, treba ga izgraditi uz razmjenu iskustava i učenje iz primjera dobre prakse. U tu svrhu potrebno je zaposliti izvrsne i iskusne pružatelje usluga i prepustiti im odgovornost, dati manevarski prostor te osigurati dovoljna i pouzdana financijska sredstva. Plodonosnu ulogu pri tome može imati partnerski koncept **„twinning for excellence”**, u kojem već postojeći klasteri izvrsnosti mogu preuzeti ulogu partnera.

3.9.1. Odbor međutim upozorava na pretjeranu standardizaciju i s time povezani gubitak sustavne konkurencije kao plodnog tla nužnog za buduće inovacije. Sukladno tome, upozorava na pretjerano formalne kriterije konkurencije. S druge strane, međunarodni pregled relevantnih segmenata jest najbolja dostupna i neizostavna mjera za prosudbu i osiguravanje odgovarajuće kvalitete istraživanja i razvoja unatoč mogućim slabostima u ocjenjivanju revolucionarnih ideja.

⁽²⁾ *Science as Public Culture*, Jan Golinski, Cambridge University Press.

⁽³⁾ Na primjer, SL C 132, 3.5.2011., str. 39., SL C 181, 21.6.2012., str. 111., SL C 44, 15.2.2013., str. 88., SL C 76, 14.3.2013., str. 31., SL C 76, 14.3.2013., str. 43., SL C 341, 21.11.2013., str. 35., SL C 67, 6.3.2014., str. 132.

3.10. Međutim, između ulaganja u istraživanje i razvoj i uspjeha ostvarenih inovacija ponekad prođe iznimno dugo vremena, što otežava predviđanje i ocjenu uzročne veze.

3.11. No, već odavno pokazalo se da su gospodarska snaga i blagostanje jedne države, ako ne počivaju prvenstveno na dostupnosti prirodnih resursa, povezani naročito s njezinim ulaganjima u istraživanje i razvoj te iz toga proizlazećim inovacijskim kapacitetima.

3.12. Stoga Europi treba istraživački prostor koji bi bio učinkovit, otvoren i privlačan najvećim talentima iz cijelog svijeta, na koji bi bila usmjerena i imigracijska politika i u kojem bi sastavni nacionalni znanstveni sustavi učinkovitije surađivali na europskoj razini te se izvan EU-a snažnije povezivali s najuspješnijim međunarodnim institucijama.

3.13. Europi su također potrebni politički naponi i društvena klima usmjerena k poticanju, prihvaćanju i nagrađivanju inovacija te stvaranju preduvjeta za angažirano poduzetništvo. To, između ostalog, znači da treba identificirati, procijeniti te, prema potrebi, smanjiti ili potpuno ukloniti administrativne, gospodarske i društvene prepreke ostvarivanju tog cilja, odnosno poboljšati i ojačati inovacijski ekosustav.

3.14. To zahtijeva politiku istraživanja i inovacija u državama članicama koja će povezati nacionalne aktivnosti s europskim i međunarodnim inicijativama i dovesti do suradnje između sektora politike, znanosti, gospodarstva i civilnog društva i na europskoj razini, ali će u isto vrijeme biti povezana s lokalnim i regionalnim inicijativama.

3.15. Naime, pored javnih izvora financiranja za istraživanja i inovacije, tu su i poduzeća koja u velikoj mjeri ulažu u njih te stoga s novim proizvodima, uslugama i postupcima ostvaruju uspjeh na tržištu. Ta poduzeća, uključujući i poduzeća socijalne ekonomije, daju značajan doprinos utvrđivanju položaja Europe na svjetskim tržištima putem inovacija i otvaranju i očuvanju radnih mjesta.

3.16. To, nažalost, nije slučaj sa svim velikim poduzećima. Jedan od razloga za to može biti sustavno zaziranje rukovodstva od tržišnih rizika povezanih s tzv. radikalnim tehnologijama⁽⁴⁾. Zrakoplov nisu izumile niti razvile pomorska i željeznička industrija, niti su Microsoftove i Appleove inovacije djelo poduzeća koja su u prošlosti gospodarila tržištem elektronike i električnih uređaja.

3.17. Umjesto toga, često nove ideje stvaraju pojedini poduzetnici i međudisciplinarni timovi, ili ih oni preuzimaju od vanjskih izvora i plasiraju na tržište. Pritom MSP-ovi, novoosnovana poduzeća i poduzeća socijalne ekonomije imaju osobito važnu ulogu. Poticati ih i zaštititi ih u dovoljnoj mjeri, stoga, predstavlja glavni stup svake učinkovite politike inovacija.

3.18. Kao što je već iscrpno izneseno u mišljenju o Uniji inovacija⁽⁵⁾, velik potencijal za inovacije leži u širokoj lepezi međuljudskih veza i oblika organizacija, uključujući poduzeća socijalne ekonomije. To obuhvaća cijelo područje znanstvenih, gospodarskih i socijalnih aktivnosti o kojima će biti riječi u narednim poglavljima. Pritom inovacije ne moraju nužno biti proizvod sustavnog istraživanja i razvoja, nego se mogu razviti i iz rada i iskustva na terenu. One se između ostalog odnose na:

— inovativna radna mjesta,

— suradnju između socijalnih partnera i predstavnika civilnog društva,

— socijalne inovacije, koje se odnose na potrebe koje tržište javnog sektora ne uzima u obzir u odgovarajućoj mjeri,

⁽⁴⁾ Vidjeti, npr., Clayton M. Christensen: *The Innovator's Dilemma* („Dvojba izumitelja“), Harper Business.

⁽⁵⁾ SL C 132, 3.5.2011., str. 39.

— ulogu zaposlenika kao izvora znanja i ideja.

Odbor je iznova izrazio podršku cilju Komisije da takve inovacije naširoko promiče ⁽⁶⁾.

4. Posebne napomene Odbora

4.1. Odbor ponavlja da iako između istraživanja i inovacija doista postoje snažne veze, oni se odlikuju različitim karakteristikama i razvijaju se u različitim poslovnim uvjetima ⁽⁷⁾. Te je razlike potrebno pojedinačno prepoznati, ali u isto vrijeme ih što je bolje moguće međusobno ispreplesti.

4.2. U vezi s upotrebom javnih sredstava, tj. svih financijskih sredstava koja potječu od poreznih davanja fizičkih i pravnih osoba te se usmjeravaju putem demokratskih procesa, Odbor je nedavno naglasio ⁽⁸⁾ da bi se svaka potpora Komisije (koja proizlazi iz javnih sredstava) trebala usredotočiti na one zadatke za koje je manje vjerojatno da će biti financirani iz privatnih fondova. Razlozi za to mogli bi biti sljedeći:

- postoje veliki rizici u fazi razvoja, ali i velika potencijalna korist u slučaju uspjeha,
- nastali troškovi veoma su visoki i mogu se pokriti samo sredstvima iz brojnih javnih izvora,
- vremenski raspon do ostvarivanja praktične koristi je predug,
- radi se o višenamjenskim ili ključnim tehnologijama (npr. novi materijali),
- rezultati se ne mogu automatski plasirati na tržište, ali predstavljaju opću društvenu ili ekološku nužnost.

4.3. U vezi s potporom za istraživanje i inovacije Odbor zauzima sljedeće stajalište. Ona bi trebala:

- u dovoljnoj mjeri poticati temeljna istraživanja, kako za nova i dublja saznanja o prirodi, tako i kao plodno tlo za nove ideje i inovacije od velikog značaja. Nikako ne smije biti ograničena na dio programa OBZOR 2020 koji nadzire ERC, nego treba biti uzeta u obzir i u drugim dijelovima programa,
- poštovati i štiti slobodu znanosti i istraživanja,
- kao i do sada, pri dodjeli ugovora za istraživanja primjenjivati načelo izvrsnosti kao najviši kriterij ocjenjivanja,
- prekogranično surađivati i povezivati kapacitete,
- stvoriti otvoreno i privlačno europsko tržište rada za istraživače i napokon učinkovito suzbiti ili nadoknaditi socijalne nedostatke nastale zbog brojnih privremenih ugovora i prekogranične mobilnosti,
- okvirne uvjete i administrativne propise prilagoditi potrebama učinkovite znanosti;
- osigurati optimalnu razmjenu znanstvenih otkrića, pristup njima i njihov prijenos ⁽⁹⁾,
- ojačati međunarodnu dimenziju europskog istraživačkog prostora.

4.3.1. Odbor ponovno upozorava ⁽¹⁰⁾ da je potrebno konačno učinkovito suzbiti sve socijalne rizike i nedostatke koji proizlaze iz nužne i željene prekogranične mobilnosti kao i iz manjka stabilnih radnih mjesta. Stoga pozdravlja najnoviju inicijativu Komisije RESAVER ⁽¹¹⁾, kojom se želi olakšati mobilnost istraživača putem novog sveeuropskog mirovinskog sustava. Ona bi trebala istraživačima nuditi mogućnost preseljenja iz jedne europske države u drugu, bez da moraju brinuti hoće li njihova mirovinska prava biti prenesena ili ne. Odbor smatra da je to korak u pravom smjeru, no ne može ocijeniti primjerenost izabranog pristupa.

⁽⁶⁾ Vidjeti bilješku 3.

⁽⁷⁾ SL C 218, 11.9.2009., str. 8.

⁽⁸⁾ SL C 67, 6.3.2014., str. 132.

⁽⁹⁾ Vidjeti SL C 218, 11.9.2009., str. 8..

⁽¹⁰⁾ Vidjeti SL C 110, 30.4.2004., str. 3., te ponovno SL C 76, 14.3.2013., str. 31.

⁽¹¹⁾ Priopćenje Komisije za tisak od 1. listopada 2014.

4.3.2. Odbor se u ovom Mišljenju ne bavi specifičnim temama istraživanja, jer ih je iscrpno obradio u svojem mišljenju o programu OBZOR 2020. Ponavlja da u vezi s time treba u dovoljnoj mjeri utjecati na programske ciljeve država članica.

4.4. U vezi s potporom za istraživanje i inovacije Odbor zauzima sljedeće stajalište. Inovacije u pravilu nastaju:

- kao rješenje za potrebe društva i izazove s kojima se ono suočava ili u cilju suzbijanja nedostataka, bili oni tehničke ili socijalne prirode,
- pri razvoju ili unaprjeđivanju proizvoda s ciljem poboljšanja kvalitete ili porasta prodaje,
- kao nova otkrića u okviru temeljnih istraživanja, u cilju boljeg rješavanja poznatih problema,
- kao rezultat novih ideja u cilju ostvarenja potpuno novih mogućnosti kretanja (npr. zrakoplov), navigacije (GPS) ili komunikacije i olakšavanja rada (internet),
- za ispunjenje još neidentificiranih potreba,
- kao instrument za istraživanje ili njegov nusproizvod. Može se raditi o npr. novim ključnim tehnologijama. Snažan primjer toga jest „svjetska mreža” koju je CERN⁽¹²⁾, jedan od predvodnika europskog istraživanja i istraživačkih inicijativa, razvio kako bi sveučilišta i istraživačke organizacije koje surađuju s centrom u Ženevi imali na raspolaganju podatke istraživanja i kako bi se povezali s istraživačkim programom. Njezin ogromni gospodarski i društveni potencijal u Europi nažalost nije dovoljno brzo prepoznat i iskorišten. Do danas ga nije moguće u potpunosti procijeniti.

4.5. No, te ideje se često mogu pretvoriti u inovacije i inovativne proizvode samo osnivanjem novih poduzeća. Stoga je jedna od najvažnijih političkih mjera pri poticanju inovacija dati potporu i olakšati osnivanje novih poduzeća te im osigurati opstanak tijekom kritičnih prvih 5 do 10 godina.

4.6. Iako su inovacije u svojoj cijelosti dosad uvijek bile korisne za čovječanstvo te u odlučujućoj mjeri pridonijele blagostanju i konkurentnosti, ponekad im na putu stoje jake društvene i gospodarske prepreke. To je stoga što se novosti u gospodarstvu, trgovini, društvu i politici često prvenstveno doživljavaju kao prijetnja.

4.7. Inovacije doista mogu dovesti do gospodarskih ili društvenih preokreta, mogu ugroziti pojedine sektore ili poduzeća, u početnoj fazi uzrokovati zatvaranje radnih mjesta ili oslabiti dominantne socijalne klase te tek dugoročno u potpunosti razviti svoj puni, naširoko korisni i plodonosni potencijal. Primjeri toga su mehanički tkalački stan, uvođenje socijalnog partnerstva, genetski inženjering, Google, Amazon, kao i uvođenje tehnika za korištenje obnovljive energije. Uz to, sposobnost prilagodbe društva i gospodarstva (razdoblje amortizacije) na prebrze promjene koje nastaju zbog inovacija može biti preopterećena.

4.8. Briga određenih društvenih skupina koja proizlazi iz toga potaknula je Komisiju da uvede koncept⁽¹³⁾ odgovornog istraživanja i inovacija⁽¹⁴⁾. S obzirom na ključne doprinose istraživanja i inovacija, koji služe kao pokretači i temelji današnjeg životnog standarda i standarda znanja, a poslužili su i kao plodno tlo za povijesni pokret prosvjetiteljstva, iz kojeg su proistekle odlučujuće misli i ideje o ljudskim pravima i diobi vlasti, Odbor smatra da je taj koncept jednostran i da navodi na pogrešne zaključke. Stoga preporučuje preispitivanje njegovog utjecaja na odnos društva prema istraživačkom radu i inovacijama.

⁽¹²⁾ <http://home.web.cern.ch/topics/birth-web>

⁽¹³⁾ COM: Towards Responsible Research and Innovation in the Information and Communication Technologies and Security Technologies Fields-ISBN 978-92-79-20404-3.

⁽¹⁴⁾ Na primjer, www.consider-project.eu

- 4.8.1. Naravno, istraživanje i inovacije moraju biti u skladu s postojećim zakonima, kao i s temeljnim etičkim načelima.
- 4.8.2. Navedeni zahtjevi vrijede za sve druge društvene djelatnosti, kao što su medicina, gospodarstvo, novinarstvo, zakonodavstvo, politika i sudska praksa. Odbor stoga smatra neprimjerenim povezivati koncept odgovornog djelovanja isključivo i izričito s istraživanjem i inovacijama.
- 4.9. Međutim, pored ovih temeljnih prepreka, osnivačima poduzeća koja se bave inovacijama, osim kritičnog pitanja financiranja, najviše poteškoća stvara regulatorni opseg koji je pozamašan i pretjerano neusklađen diljem Europe.
- 4.9.1. Stoga Odbor iznova preporučuje ⁽¹⁵⁾ davanje odgovarajućeg roka čekanja i slobodnog prostora novoosnovanim poduzećima koja su manja od kritične veličine. To je moguće učiniti putem klauzule o izuzećima koja bi u tom razdoblju ova poduzeća oslobodila svih uobičajenih administrativnih obveza i zahtjeva, kako bi ona prije svega pokazala svoj gospodarski i tehnički potencijal.
- 4.10. Kao što je naglašeno u prethodnim mišljenjima na koja se Odbor izričito poziva u vezi s daljnjim detaljnim preporukama, npr. u vezi sa socijalnim inovacijama, Odbor snažno podržava cilj Komisije, „*jačanje inovacijskih ekoloških sustava u najširem smislu i utvrđivanje odgovarajućih okvirnih uvjeta kao poticaja za inovacije*”. To osobito znači prepoznavanje i suzbijanje prepreka inovacijama.
- 4.10.1. Pretjerano detaljni tehnički zahtjevi i ograničenja također se mogu pokazati kao krute prepreke inovacijama. To treba uzeti u obzir npr. pri detaljnim zahtjevima Komisijine inicijative za energetska učinkovitost.
- 4.10.2. Cilj tih napora i ubuduće mora biti trajno jamčenje što većeg blagostanja, zdravlja i sigurnosti građana i potrošača.
- 4.10.3. Također bi trebalo uz pomoć primjera iz prošlosti provjeriti može li prestroga primjena načela predostrožnosti npr. u zaštiti potrošača ili pri razvoju novih medicinskih postupaka, ugroziti odvažnost za otkrivanje novih, učinkovitih rješenja.
- 4.11. Odbor smatra da je, unatoč neosporivim europskim uspjesima u istraživanju i razvoju kao i u brojnim industrijskim sektorima, potrebno ne samo dovršiti jedinstveno tržište i europski istraživački prostor, već napraviti analizu dubljih razloga zašto je u Europi društvena klima manje naklonjena inovacijama nego npr. u SAD-u ili određenim azijskim državama. Zašto Google, Microsoft, Facebook ili Monsanto nisu europska poduzeća? Štoviše, zašto u Europi ne postoji „bolji” Google ili Monsanto, koji bi više odgovarali potrebama građana i razvili se u okviru europskih politika?
- 4.12. Radi se također o temeljnom stavu društva koje inovacije ne doživljava prvenstveno kao rizik, ili čak prijetnju, nego kao mogućnost za daljnji napredak, za dodatna radna mjesta, za jačanje europskog gospodarstva i konkurentnosti te za stvaranje europskog modela društva. Potrebna nam je nova, bolja ravnoteža između opreza i smionosti, između malih rizika i velikih opasnosti, između regulacije i slobodnog djelovanja.

Bruxelles, 11. prosinca 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE

⁽¹⁵⁾ SL C 132, 3.5.2011., str. 39.